

NÉPÜNK

Főszerkesztő: Wasserstrom Sándor

ZSIDÓ HETILAP

Felelős szerkesztő: Leitner Zoltán

Szükséges-e a nemzeti munkavédelem?

a „Népünk” számára írta: Dr. W. FILDERMAN

a Legfelsőbb Zsidó Tanács és UER elnöke

A nemzeti munka elsőbbségét követeli az ország többségi nemzete. Igazuk van. Joguk van hozzá. Nekünk zsidóknak azonban az a megjegyzésünk erre, hogy bizonyos irányban már csaknem teljesen meg is valósult ez, hogy totálisan román kézben legyen a nemzeti munka. Gondolunk elsősorban a közhivatalokra, ahol ma már nemzetiségi kisebbséghez tartozók egyáltalán nincsenek. Meg kell azt valljuk, hogy az élet minden megnyilvánulásában, a legutóbbi tizennyolc esztendőben bámulatos előrehaladást tettek a románok és mindenhol dominánssá lett szerepük. Az, hogy a kereskedelemben és iparban még nem érték el azt, amit reméltek, ott is folyton előrelendülnek, de a fejlődés irányát nem lehet egyik napról a másikra megváltoztatni és ezer év mulasztását nem lehet hetek alatt helyrehozni, mert ha ezt megtennék, akkor gazdasági káosz lenne az eredmény. Egyes neo-nacionalisták abszolút numerus nullust követelnek, viszont a „mérsékelték” numerus proporcionálist akarnak bevezetni. Ha ezt vi-

itt állampolgári jogaink. Hiszen akkor egy-néhány szakma kivételével mindenütt meg volt a munkához való jogunk, viszont most, ki akarnának dobni bennünket minden egyes szakmából, kivétel nélkül.

A kormányhoz adatokkal felszerelt memorandumot nyújtottunk át, amelyről még a jobboldali sajtó is elismeri, hogy alaposan megvilágítja azt az alaptörvényt, amely kodifikálta minden egyes polgárnak egyenlő jogait, az állam határain belül. Nem lehet ezt a tervezett törvényt másképpen megoldani, csak ha az ország alapvető alkotmányjogi törvényét előbb megváltoztatják.

Tagadhatatlan, hogy Románia lakossága sem kizárólag románokból áll, hanem vannak kisebbségi népei. De vajjon nem-e élnek Belgiumban vallonok és flamandok? Vajjon Svájc nem-e tevődik össze olaszokból, németekből és franciákból? Vagy talán az Egyesült Államok egyharmada, körülbelül 40 millió ember nem-e idegen fajú és nem angol-szász származású? S ezekben az államokban még sincsen a nemzeti munkavédelemnek ilyen terveze, hanem minden embernek joga van a munkához. Sőt, éppen ez a munkához való korlátlan jog az az összekötő szoros kapocs, amely az ott élő embereket összefogja. Ezek az államok semmilyen formában nem ismerik a „polgárháború” fogalmát, viszont irtózatos polgárháborúk voltak és részben van Portugáliában, Németországban és Spanyolországban, holott ezekben az államokban nincsenek kisebbségi problémák. Konklúzió: csakis az emberi jogok egyenlősége adhat az országnak biztos alapot, viszont ahol ezeket kétségbevonják, ott bekövetkezik a nyugtalan állapot, amely tönkre is tehet egy országot.

Vegyék tudomásul az arra illetékesek, hogy sohasem lehetett mesterségesen kitenyészteni ipart és kereskedelmet. Ha megtennék azt, hogy mesterséges uton igyekeznének az úgynevezett zsidó ipart és kereskedelmet „nemzetesíteni”, akkor ez semmiesetre sem lehetne hasznos és egészséges az országra nézve. A zsidó rátermettség, kezdeményező erő, szolid és hazafias felfogása, munkakedv és szorgalom valóban nagy ipart és kereskedelmet teremtett meg az országban és kétségtelen az is, hogy bőven van még tere ezen a gazdasági téren a románság kezdeményező erejének és munkakedvének is. De nem a meglévő vállalkozások terhére és azok megnyomortásával, hanem azok mellett lehet helyet szorítani az egészséges, szabad verseny keretein belül, az autochton lakosság erre predesztinált részének is.

Statisztikai adatokkal bizonyítjuk, hogy sok-sok ezer iparos és kereskedő mindenkor munkaalkalmat adott és ad a nem-zsidó dolgozóknak is és bizonyítani tudjuk, hogy a zsidó munkakedv százezernyi munkahelyet biztosított eddig is a nemzsidó dognozni akaróknak.

Jelen helyzetben a nemzeti munka védelméről beszélni, főleg a zsidósággal szem-

ben nem morális. Nem csupán mi mondjuk ezt, hanem az összes józan tényező is, a gazdasági téren járalos nem-zsidó sajtó és minden gazdasági faktor, aki ismeri azt a területet, amelybe erőszakos kézzel nyulna bele egy ilyen törvény, amennyiben azt sikerülne keresztülerőszakolni. Nekünk zsidóknak minden erővel azon kell lennünk, hogy ez a reánk, de éppen úgy az ország összességére rendkívül káros javaslat ne valósuljon meg, mert rettentő tragédia magóát hordaná magában az egész ország számára, amit legkevésbé mi akarhatunk, akik mindenkor hűséges polgárai voltunk és vagyunk Romániának.

Koc ezredes nemzeti egységpártia nem tűr meg zsidót soraiban

Varsó. — A nemzeti egység pártja, amelynek elnöke Koc ezredes, ülést tartott. A gyűlésen Koc ezredes, a párt titkára nyilatkozott az új szervezésről. Ez alkalommal a zsidókérdésről is megemlékezett. Azt mondta, hogy minden kilengésnek ellene van, de ez nem jelenti azt, mintha nem kellene szervesen megoldani a zsidókérdést. Lényeg az, hogy az új pártnak éppen úgy nem lehetnek zsidó tagjai, ahogy a cionista táborba nem vesznek fel lengyeleket. A „zsidó” szó nemziséget jelent. Egy lengyel, akár kereszténynek, akár mohamedánnak, akár másnak vallja magát, lengyelnek tekintjük. Ezek tagjai lehetnek pártunknak, de csakis lengyeleket veszünk fel pártunkba. Nem lehet zsidó a párt tagja, még ha lengyelnek is vallja magát. Még azok a zsidók sem lehetnek tagjai a pártnak, akik a lengyel függetlenségi harcban is résztvettek. A zsidókérdést csak emigrációval lehet megoldani.

Pop Valér miniszter szilárdan kitart a nemzeti munkavédelmi törvény megvalósítása mellett

București. — A nemzeti munkavédelmi törvénnyel kapcsolatos izgalom nem ülték el még, csak a román ünnepek miatt időleges szélcsend volt. Pop Valér most egy nyilatkozatával, amelyet a Neamul Românesc-nek tett, újból élére állította a kérdést, mert ebből az derül ki, hogy Pop Valér kereskedelmi és ipari miniszter a kérdést minden erővel meg akarja oldani az eredeti intenció szellemében. A lapnak tett nyilatkozata a következő:

— A román nemzeti munka előtérbehelyezésének biztosítása életfeltétel a románok számára és elengedhetetlen előfeltétele a rendnek és az együttélésnek. Nem lehet a románokkal szemben saját országukban „numerus nullus”-t alkalmazni a nemzetgazdaság bizonyos területein. Akik ellenzik a nemzeti munka előtérbehelyezésének mérsékelt és megfontolt megoldásával, az közvetett uton radikális és szélsőséges érdekeket szolgál. A kormány meg fogja oldani a nemzeti munka elsőbbségének biztosítását mérsékelt, de egyuttal határozott és hatékony törvényes eszközökkel.

Dr. W. FILDERMAN

a Legfelsőbb Zsidó Tanács és UER elnöke

szint keresztülvinnék, akkor a legragnánsabban megsértenék nem csupán az alaptörvényeit az országnak, mint az alkotmányt és nemzetközi szerződéseket, hanem azt az alaptörvényt is, amely úgy hirdeti, hogy minden egyes embernek joga van az élethez és kenyérkeresethez. Ezek az emberi törvények felülállanak minden emberalkotta törvényen, ahogy azt a francia demokrácia kodifikálta s ezeket az alaptörvényeket, amely az embernek jogát a munkához semmiféle dekrétum nem vonhatja kétségbe és nem veheti el senki emberfiától. Az embereknek munkához való joguk kétségtelen és ha ezt megvonják tőlük, egyértelmű a halálos ítélettel. Nekünk romániai zsidóknak ez még annál is rosszabb volna, mint az a korszak, amikor nem voltak

Friedman Ferenc, a timisoarai-gyárvárosi orth. hitközség elnöke:

Kongresszus után — Kongresszus előtt

Orth. Központi Iroda problémák

Ritka eset az ardeali ortodoxia életében, hogy delegátusai tömegesen gyűljenek össze. A múlt év decemberében csaknem teljes számban megjelent úgy a rabbikar, mint a világi delegátusok. Úgy érezték, hogy a mai szorongatott helyzetben kifelé is dokumentálni kell az egységet s kifejezésre kell juttatni azt, hogy Románia ardeali részében a konzervatív zsidóság képviseli a zsidóság többségét. Vége volt a kongresszusnak és a delegátusok abban a tudatban tértek haza, hogy a megválasztott vezetőség kezében újabb hat évre jó kezekben van levéve az ardeali ortodoxia jövője. Nehány héttel a választások után az egyik zsidó lapban kezdtek olvasni, hogy megsemmisítik a választást, a másik zsidó lap pedig tagadta ezt. Végül kiderült, hogy a kultuszminisztérium visszavonhatatlanul megsemmisítette a választást és új kongresszus megtartását rendelte el. Jelen cikkem célja nem az, hogy ennek a miniszteri döntésnek indító okát kutassa. Törvényszertelő emberek vagyunk és belenyugszunk a minisztérium intézkedéseibe.

De ha már úgy adódott, hogy Ardeal ortodox vezetőembereinek újra találkozniuk kell, akkor ne csupán szavazásban merüljön ki ennek a kongresszusnak a tevékenysége, ne álljon a munkaprogramm semmivéből és félnapos szünetekből, ahogy az egyik delegátus a legutóbbi kongresszust a „szünetek kongresszusának” nevezte találóan, hanem a bizottságok munkájával párhuzamosan foglalkozzék a zsidóság égető és halasztást nem tűrő problémáival. Nem tartom szükségesnek ezeket a problémákat felsorolni, hiszen a mindennapi élet eléggé rámutat ezekre az égető kérdésekre és csak az orvoslás módzatairól kell beszéljünk.

Előszóval mondtam el a legutóbbi kongresszuson, de ezúttal megismétlem, amit mondtam decemberben:

— Gondolkodó emberek vagyunk és a multak hibáiból kell okulnunk. Legsürgősebb kötelessége a kongresszusnak, hogy az alapszabályok néhány pontját módosítsa. Minden kongresszuson az első összeütközést a verifikáló bizottság megválasztása okozza. Ez a kongresszus kötelessége az alapszabályok szerint. Igen ám, de amíg a mandátumok nincsenek verifikálva, kik hivattak ennek elvégzésére? Ebből következnek a félnapokat igénybevevő viták, amíg végkimerülés után kompromisszumos listát fogadnak el. Ezt olyképpen kellene módosítani, hogy „a régi lépő képviselőtestület válassza meg a verifikáló bizottságot.”

A régi alapszabályok szerint a képviselőtestület 30 világi és 20 rabbi-tagból áll. Ezt a számszámú képviselőtestületet okvetlenül ki kell bővíteni legalább 50 világi és 30 rabbi-tagra. Ezzel a megoldással a Központi Iroda iránti érdeklődést szélesebb körre lehetne kiterjeszteni és nem fordulhatna elő, hogy az Iroda nagy és fontos zsidó centrumokban képviselőlet nélkül maradjon. Példa lehet a szomszédos országok hasonló szerve, amelynek kisebbszámu ortodoxiája százaz bizottságokkal dolgozik. Ez a szűkkeblűség az elégedetlenség magvát hinti el. Egészen kis hitközségek rabbijai, akik régóta benne vannak a képviselőtestületben, egész erejükkel harcolnak a bennmaradásért s így áll elő az a komikus helyzet, hogy Ardeal leaszámotteobb hitközségeinek kiváló tehetségű rabbijai sohasem juthatnak abba a helyzetbe, hogy az ortodoxia eme legfőbb szervének ügyeibe beleszólá-

suk legyen. Ez a helyzet végeredményben elégedetlenséget, majd ellenségeskedést vált ki és ezért kényszerül az Iroda arra, hogy az Iroda anyagi bázisának előteremtése érdekében szankciókat kell alkalmazzon, ami végeredményben csak félmegoldást jelent.

Ugyancsak meg kell változtatni az alapszabályok ama pontját, amely egy alelnök megválasztását írja elő. Aki ismeri az ardeali ortodoxia beállítottságát, tudja jól, hogy az askenáz és szefárd irányzat csak akkor tud együtt haladni, ha mindkét irányzatnak megfelelő képviselete van a legszűkebb elnökségben is. Ennek érdekében okvetlenül szükséges, hogy mindegyik irányzatnak legyen egy-egy alelnöke, hogy mindkét irányzat kívánsága honoráltassék és legyen valaki, aki a

frakciók bizalmát bírja. Talán lehetősége volna a minisztérium beleegyezését megszerezni arra, hogy a most összeülő kongresszusnak fentiekre vonatkozó határozatai visszaható erővel bírijanak már a mostani kongresszusra is. (Ennek lehetőségét már mult számban lezögeztük. Szerk.)

Ha azonban az adott körülmények között ez a megoldás nem volna keresztülbíhető és a béke érdekében le kell mondanunk az ugynevezett kivülről választandó politikai alelnök személyéről, vegyünk fel egy hivatalnok alelnököt. Olyan személyiség legyen, aki egyik irányzatnak sincsen lekötve, de megbízhatósága, vallásossága, intelligenciája és az ügyekben való jártassága az összes frakciókat kielégítse. Ezzel a megoldással biztosítani lehetne az Iroda nyugodt továbbmüködését és az ortodoxia fejlődését.

Felkérem az ardeali ortodoxia vezetőit, ha nem akarják, hogy ellenségeskedés, szét-huzás düljön körünkben, ha nem akarják, hogy kajlajsz üprokim rengessék meg az ortodoxia bástyáit, akkor intézkedjenek melőbb, hogy beteljesülhessen: vájábanü kol hoom jachdov...

Az ardeal-banati izr. hitközségek kongresszusa

Az ardeali és bánati nyugati szertartású izr. hitközségek egyeteme május hó 2—3-án tartotta az évi kongresszusát Oradeán, óriási érdeklődés mellett. Az ünnepség május 2-án délután a Ciontemplomban tartott diszistentiszettel kezdődött és ez alkalommal a zsidó rabbik doyen-je, Löwy Ferenc dr. a Rabbiegyesület elnöke tartott igen magas színvonalú, bátor hangú és mélyhatást keltő beszédet. Magát a kongresszust ünnepélyes keretek között délután hat órakor nyitotta meg Adorján Ármint dr. elnök. Fényt kölcsönzött a kongresszusnak az a körülmény, hogy most volt tizenöt esztendeje, hogy az Országos Iroda, ugyancsak Adorján dr. elnöklésével megalakult, így tehát ő volt annak szellemi életrehívója. Miután tehát tartalmas és szépen felépített elnöki megnyitóját elmondotta, a kongresszus tagjai megragadták az alkalmat, hogy szívből jövő ünneplésben részesítsék a nagy megbecsülésben álló elnököt. Schütz Albert dr. az Iroda egyik alelnöke vázolta azt a páratlan energiát, áldozatkészséget, melyet a zsidóság szempontjából és az iroda érdekében kifejt annak elnöke. Hasonló értelemben méltatta dr. Adorján Ármint Drechsler Miksa dr. timisoarai főrabbi is. Adorján dr. néhány szóban köszöntöte meg az ünneplést. Lax Salvator, az Iroda főtitkára terjedelmes és minden kérdést felölelő évi jelentését olvasta fel.

A jelentés megemlíti, hogy az államsegélyt az eddiginek egyhatedére szállították le, úgy hogy hét millió helyett a zsidó felekezet kilencszázezer lej segélyben részesül.

Nyiri Jenő timisoarai hitközségi elnök ugyan-csak Adorján dr. elnökségét és az Országos Iroda munkáját, annak eredményeit méltatta.

Másnap, hétfőn folytatták a kongresszust a Zsidó liceum tornatermében. Ez alkalommal Rosenthal Mór dr. a szövetségi alkotmány módosításáról beszélt, Fischer József dr. irodai társelnök pedig az Országos Iroda tizenötéztendősi életéről és működéséről tartott tartalmas beszámoló beszédet.

Az ügyrend tárgyalását azután megszakították és a kongresszus maga kegyeletes ünneppé alakult át, minthogy néhai Kecskeméti Lipót főrabbi emlékenek áldoztak. A szónok Vágvolgyi Lajos dr. aradi főrabbi volt. Nem is beszédet, hanem nagyszabású tanulmányt, illetve esszét adott elő és színes hasonlatokkal, alapos studiummal fölépített beszédében állított monumentumot Kecskeméti Lipót kemény alakjának. A magas színvonalú beszéd nagy hatást keltett hallgatóságában.

Délután kultúrelőadás volt, ahol Kabos Béla dr. a kulturbizottság elnöke tartott frappáns és szép

beszédet. A program szerinti Drechsler Miksa dr. timisoarai főrabbinak kellett volna előadását megtartania „Kecskeméti Lipót filozófiája” címen. A timisoarai főrabbit azonban váratlanul elhívták Oradeáról és így a klasszikusan szép és mély gondolatokban gazdag előadását a főrabbi neje edta elő kitűnően.

Közben Lakatos Aladár dr. bankigazgató, az aradi hitközség elnöke tartott hatásos beszédet a hitközség belső ügyeiről és felszólalt Kelemen Gábor dr. aradi ügyvéd, valamint Friedmann József dr. satumarei főrabbi tartott előadást.

Vasárnap este a Zsidó liceum tornatermében száznyolevan terítékű bankett volt, amelyen az első felszólaló dr. Konrád Béla oradeai hitközségi elnök volt. A banketten újból meleg ünneplésbe részesítették Adorján Ármint dr.-t, az iroda elnökét. A chisineui in Cris-i delegátus dr. Adorján Ármint nagy munkájáról beszélt és sikerült tósztot mondta még Lakatos Aladár, Kovács Gyula dr., Kepes Miklós dr. és ezzel a bankett véget ért.

A kongresszust az egész országból üdvözlő sorokkal keresték fel a zsidó intézmények így a bucurestii hitközségek országos szövetsége, valamint az ardeali orth. Központi Iroda is, mely utóbbi sok szerencsét kívánt a kongresszusnak a zsidó közéletében végzendő munkájához.

Az új leMBERGI VOJVODA nyilatkozata

Lembergben most foglalta el hivatalát a kerület új vojvodája Bilyk, aki egy gyűlésen kijelentette, hogy nem fog tűrni a vajdaság területén semmiféle zsidóellenes excesszusokat és ha volnának azokat a legerélyesebben meg fogja torolni. Ugyancsak érdekes nyilatkozatot adtak ki a keletgaliciei ukrán intellektuelek is, akik méltatlannak tartják hogy egy kulturnép fiaia zsidóellenes kilengésekre ragadtassák magukat.

~~~~~

— Évek óta URODONAL a legbiztosabb gyógyszer a reumás fájdalmaknak, a köszvénynek, ideges tüneteknek, migrénnek, elhúzódnak. Az Urodonal gyors javulást, vagy teljes gyógyulást hoz. Százazrekre azoknak száma, akik fájdalmaiktól az URODONAL utján szabadultak meg.

Az angol fascizmusnak alkonyodik?

Degrelle bukása után, egy másik „inges” mozgalom gyengüléséről számolnak be a hírek. Az angol törvényhozás mintaszerűen hebizonyította, hogyha egy kormányzat — ha akarja — néhány erélyes paragrafussal, amelyet komolyan is vesznek, véget tud vetni bármilyen szélsőséges mozgalomnak. Ott nem mondták, hogy „hadd játszanak a gyerekek” és széjjel is ugratták Mosley mozgalmát. Nincs talaja az antiszemita-fascista mozgalomnak Angliában, de lehetett volna befolyásolni az embereket és a lavina sem indul el másképpen, minthogy egy kis kavics megmozdul a hegy tetején s mikorra a völgybe ér, mindent elpusztító lavinává változik át. Ilyen „kavics” volt a müncheni sörházban ama „hetek” tanácsa, akiknek élén Hitler állott, amíg végül lavinává változott, csak — sajnos — még nem érkezett le a völgybe.

Sir Oswald Mosley háromnegyed millió szavazatból tizenötet kapott a legutóbbi községi választáson. Ez még a Degrelle debacle-jánál is kiadósabb. Most meg azt írják a londoni lapok, hogy leghűségesebb két alvezére hagyta el a feketéinges táborát, mert rájöttek arra, hogy sem a német, sem az olasz metódus nem kopirozható le a brit szigetországban. Ezért otthagyták Mosleyt és új utakat keresnek s valószínű, hogy ez az út sem lesz mentes a zsidóellenes megnyilatkozásoktól.

Jelenleg az a helyzet, hogy a fascizmusok folyton gyengülnek a nyugati országokban és ha valóban megfelelnek a valóságnak azok a pesszimisztikus híradások, amelyek a német gazdasági élet közeli összeomlásáról szólnak — Schacht sem volt valami nagyon optimista Brüsszelben — akkor remélni lehet, hogy az elért kulminációs pont után lassankint bealkonyul a diktatúrának Európában és vége lesz az erőszak uralmának, hogy helyet adjon újra a megértésnek, a demokraciának, az emberszeretetnek, amelyet az utóbbi években detronizálni akartak.

Egy emléktábla, amelynek sorsa születése pillanatában megpecsételődött

Egy baseli professor, névszerint Schabad, beadványt intézett az ottani kaszinó igazgatóságához, amelyben azt kérte, hogy engedjék meg egy emléktábla beépítését az épület falába annak emlékére, hogy 40 éve annak a történelmi eseménynek, melyet az első cionista világkongresszus megtartása jelentett. Az igazgatóság elutasította a kérést azzal az indoklással, mely szerint „a hitleri propaganda annyira megerősödött Baselen, hogy antiszemita hangulat van, amelyvel számolni kell”.

A baseli „Israelitische Familienblatt” azt a megjegyzést fűzi ehhez a nyilatkozathoz, hogy egy ilyen antiszemita hangulatot nem lehet észlelni Baselen. A kaszinó elnöke: Hoffmann is nyilatkozott s ebben azt mondta: a baseli városi kaszinóban nagyon sok kongresszust tartottak már, de eddig még ilyen kéressel nem jöttek hozzájuk.

Kétségtelen, hogy különféle motívumok játszanak közre, amiért a kérést elutasították. Mi elhiszük azt, hogy erősödött az antiszemita hangulat is a kis svájci városban, de a meg nem értésnek is szerepe van. Elvégre

Májusban

a tavasz igazi hónapjában

bemutatjuk

a legutóbbi időben beérkezett

SZÖVET

különlegességeinket

KATZ

Posztóruhához

Oradea, Strada Avram Iancu 1. szám

Árunk rendkívül olcsók!

nem hisszük, hogy sok olyan kongresszust tartottak volna ott, amelyből egy ilyen hatalmas mozgalom támadt volna, mint a cionizmus. Ugy eszmei, mint gyakorlati szempontból korszakot indított el az első bázeli cionista világkongresszus. Milliókat mozgató meg, mind az öt világrészben. Mi úgy véljük, egy ilyen emléktábla felerősítése a bázeli kaszinónak nem ártott, hanem használt volna. Mi úgy gondoljuk, hogy az épület történelmi értékét emelte volna egy ilyen márványtábla. De mit tegyünk? A kaszinó igazgatósága fél és nem tartja rezonnak, hogy megengedje annak felerősítését, amely hirdette volna (meddig? időtlen időkig, vagy amíg Hitler pribékjei akarják?) azt, hogy negyven évvel ezelőtt egynehány zseniális zsidóember eszméje és munkája folytán hatalmas építő és regeneráló munka indult meg a bázeli kaszinó épületében. De minek is a tábla? A zsidók szívében él ez a tábla, márványnál maradandóbban. 1897—1937 két

Mindennemű

Rheumás

fájdalmaknál, köszvény, idegzsába és hasonló megbetegedéseknél a Togal-tabletták biztosan és gyorsan hatnak. Ha orvosok ezrei ajánlják e szert, Ön is bizalommal használhatja. Meglepően kedvező eredmények olyan esetekben is, mikor semmiféle más szer nem használt. Egy kísérlet meg fogja győzni! Kapható gyógyszerárakban és drogériákban 42, 14 és 3 tablettás csomagolásban.

A megváltott élet

MISZTIKUS TÖRTÉNET.

Néma volt az éj, az imakopogató mélyen aludt, véle egy szobában szép hajadon leánya. Hirtelen felriadt a leány, úgy rémlett neki, hogy a kalapács, mellyel apja korán reggel és késő este imára hívogatta az istenfélő népet, hogy a kalapács halk rezgésével cseng föl — meg lesiklik, föl meg le.

— Apám, nem hallod a kalapácsot? — szölt a leányka.

— Nem hallok semmit. Ugyan mit zavarsz? Aludj — dünnyögte az apja bosszankodva.

A leány ijedt szemmel bámult az éjszakába, imé most tisztán hallotta a halk, félelmetes csenget: föl meg le, föl meg le a kalapács.

— Apám, nem hallod? Valaki meg fog halni az utcánkban — és hirtelen, mintha sulyos kéz markolt volna a szívébe: — Isten aki él! A rabbi az!

E pillanatra elnémult a kalapács. Kinn az ablakon kopogtatott valaki, sietős volt a halk kiáltása:

— Kelj föl és kopogtasd kalapácsodat és érteszd a népeket imára, hadd mondjanak zsolttárt. A rabbi haldoklik.

Nemsokára felcsendült minden ajtón a jól ismert három kalapácsütés. A leány neszeit, hallotta a félelmetes bongást és apja távolodó lépteit. A rabbi meghal, de könnytelen marad a szeme. A rabbi meghal, gondolta, én pedig élek.

A rabbi haldoklott. Gyertyák égtek a szobában, fájt neki a világosság, de nem szólt, nem nyögött. Néma kinban rezgett a selymes fekete szakála, bódultan égett lázas szeme, néha nyílt az ajtó, lassan megtelt a kicsi szoba imádkozó bocherekkel. Panaszosan hördültek az imák, az ablakon fekete ujjal kopogtatott a fenyegető éj.

Aztán beszűrődött a hajnal bánatméla szürkesége. A bocherek hangosabban jajveszékelték. Lemérték a sovány test hosszát, gyertyabélt hoztak és viaszkot, hosszú gyertyát formáztak, olyan hosszú volt, mint a rabbi elkényeztetett teste. Felöltöztették a gyertyát halotti ingbe, kivitték a temetőbe, elföldelték a halottak mellé.

De a rabbi teste merevedni kezdett, a kezére rászállt a hidegség.

— Halalmas Isten, — jajgattak a bocherek — mit tegyünk, hogy szent rabbink meg ne haljon?

— Gyűjtsünk a számára éveket — szölt az egyik, — talán meghallgat a jó Isten.

Házról-házra járt a bocher, papiros volt a kezében, fölírta rá, hogy ki mit adott a saját életéből, hány hónapot vagy évet a haldokló rabbi javára.

— Adjatok, adjatok — szölt a bocher. — A szent rabbinak nem szabad meghalnia.

— Adok egy hetet — mondotta egy fiatal asszony, mert eszébe jutott, hogy milyen gyönyörűen beszélt a rabbi édesanyja koporsójánál.

— Adok egy hónapot, — szölt a boltos, — mert arra számított, hogy majd javára róják ezt a ce-

lekedet az Uristen jó angyalai.

— Adok egy évet — mormogta az aggastyán. De az aggastyán csalt, mert nem volt többje, csak egy félesztendeje.

A bocher elment az imakopogató háza mellett, kint állt a leány.

— Hát te nem adsz semmit a rabbinak? — kérdezte a bocher.

— Az életemet, az egész életemet adom, — zokogott a leány.

— Beirhatom?

— Irjad, irjad!

A bocher beírta a leány egész életét.

Még ugyanabban az órában felkelt ágyáról a rabbi. Még ugyanabban az órában kiterítve feküdt ágyában a leány.

Ki is vitték másnap a jó helyre, a temetőbe.

A rabbi fölvidult, vidám volt és szép volt, bölcsességének híre járt az egész országban.

Éjszaka a talmudot böngészte. Egyszer mintha hallotta volna, hogy odakinn, az ablak alatt, valaki énekel. Dallamos leányhang volt. Kinyitotta az ablakot: nem volt ott senki. De az ének zengett, melegen, rejtelmesen. Tavasz éjszaka volt.

Ekkor a rabbinak megfoghatatlan, különös érzése támadt. Könnyű, szárnyaló volt a lelke, dalolni szerelt volna, tapasztól, iltas világi nőtől. Minthogyha az ablak alatti fölzendülő ének az ő ajkából röpített volna ki.

évszám s mi zsidók, akik évezredekben számolunk és teli vagyunk „évszámokkal”, ezt sem fogjuk elfelejteni, akár lesz márványtábla a kaszinó épületén, akár nem!

Egy kis történelmi „helyreigazítás” Dr. Löwy Ferenc targu-muresi főrabbi cikkére

Néhány héttel ezelőtt igen érdekes cikket közöltünk dr. Löwy Ferenc, targu-muresi főrabbi tollából, amelyre most egy hasonló érdekességű cikkben replikát közlünk, amelyet a kiváló hebreista: Chaim Jehuda Ehrenreich, homonnai tudós-főrabbi, az „Ocar Hechaim” szerkesztője küldött be főszerkesztőnkhez:

— Az igazság és béke kedvéért nem mulaszthatom el — írja a főrabbi — hogy Dr. Löwy Ferenc főrabbi új cikkének egy tévedésére hívjam fel a figyelmet. A hitehagyott Lichtensteinről van szó, aki nem a pozsonyi jesiva növendéke volt, hanem Oroszországból 60 éves korában érkezett Magyarországra. Efraim Deinard, a híres bibliográfus „Zichronot bat Ami” című 17 évvel ezelőtt New-Orléansban megjelent könyvében a következőket írja róla:

— „Egy alkalommal (1873-ban) Berlinben voltam dr. Beer könyvkereskedésében, amikor is Beer dr. egy ötvenéves körüli hosszúsakállú férfire mutatott, aki egy könyv olvasásába volt elmélyedve.

— Egy orosz zsidó ez, aki itt Berlinben mint misszionárius működik és Lichtensteinnek hívják — mondta dr. Beer. Ezután tanuja voltam, amint Lichtenstein letette a könyvet és azt mondta: „Adjon nekem kérem talliszt, fillint és cíceszt.” Dr. Beer csodálkozással kérdezte: „Minek Önnek ezek a kegyeserek, talán vissza akar térni a zsidósághoz?” „Dehogyan — tiltakozott Lichtenstein — csak családomat akarom meglátogatni Oroszországban és azt csak mint zsidó tehetem meg.”

Hat évvel később Argievbé érkeztem, ahol

Derech Hakodes (Szent Ut) c. könyv került a kezembe. A könyvben a keresztény világelfogás és a keresztény világnézet keveredik egymásba. Ki lehet ennek a könyvnek a szerzője? Nem-e keresztény ember? Nem — mondták, — hanem egy tudós besszarábiai rabbi, aki jelenleg itt tartózkodik Argievbén és gyógyítja a meddséget, minden betegségre van gyógyírja és pidiént vesz. Szállásomra mentem és találkoztam a „tudós rabbi”-val. Lichtenstein volt.

— Hogy van? — szölköttem hozzá. Hogy jobb, mint szentéletű chassideus rabbi, vagy mint keresztény misszionárius Berlinben? Aznap eltűnt a városból. Chassidjai nagyon szomorkodtak. Három évvel később Kiewben működött, de akkor már mint misszionárius. Azután nyomaveszett. Elhagyta Oroszországot Ezután tűnt fel Magyarországon, ahol előéletét nem ismerve, rabbinak választották. De az „Oesterreichische Wochenschrift” leplezte meg, megszökött — mint rabbi, majd Budapesten mint misszionárius tűnt fel.

Fentieket azért közöltem, hogy megtudja a zsidó közönség az igazságot, ami azt jelenti, hogy Lichtenstein nem volt a pozsonyi jesiva növendéke és fogalmam sincs róla, hogy dr. Löwy honnan vette téves adatait. Mint történéznek, kötelességem az igazságra rámutatni.

Ehhez hozzátenni valónk nincsen. Részünkről legfeljebb csak annyit jegyzünk meg, hogy kár a nyomdafestékekért, ami Lichtenstein volt misszionárius-rabbit illeti. Elvégre a múlt században, ha egy ilyen kételtű ember feltűnt, akkor komolyan fajt és komolyan is vették, ma már azonban egy régi gyűlötfogalom illik rá, amit egy szó jellemez legjobban, „szélhámos”. Már pedig mint ilyenért, kár vitatkozni.

A szőke haj is büntetendő

Egy zürichi zsidó újság írja: Berlinben egy feketehaju ur — kétségtelenül zsidó — sétál egy szőkehaju nővel. A Gestapo-nak, a titkos rendőrség Rascha című (fajgyalázat ellenőrzésére szervezett) osztályának egyik titkosrendőre meglátta őket és

AZ ORVOS TANÁCSA

„Ne keseredjen el — mondta az orvos pacienseinek — összes hugyszervi panaszai gyorsan enyhülni fognak: fájdalmi, égései megszűnnek, a vizelet ismét tiszta és normális lesz, el fogja felejtetni a nyakas és allatomos nocardococcusokat, ha a

PAGEOL-T

ezt a kitűnő gyógyszert fogja használni. A Pageol meggyógyítja a gonorrhéát, cystitist, megszünteti a folyást, lehermentesíti a prosztátát és megelőz mindennemű komplikációt.

Kapható: gyógyszerárterekben és drogériákban

rögtön megszólította a párt. Hogyan merészel egy zsidó szőke nővel — tehát árjával sétálni? A nő, dacára szép szőke hajának, igazolja zsidó származását. Tehát nincsen „fajgyalázat” jelen. Es mit tesz a hitleri örület, amelyben, mint minden örületben, van rendszer. Néhány nap múlva felhívatták a szőke nőt és felszólítják, hogy fesse be a haját feketére, mert zsidó nőnek nem lehet szőke haja. Streicher kimondta a szentenciát, hogy a zsidók fekete göndörhajuak, hogyan merészel egy németországi zsidó nőnek szőke haja lenni. A „Führer” elrendeli, hogy a szőke zsidók fessék be feketére hajukat.

Kérdzheti az olvasó ezeketán, hogy középkor ez? Az inkvizíciók korába jutottunk vissza? Bárán és nyugodt lélekkel válaszolhatjuk, hogy nem! Ez nem középkor. Mert ehhez képest a középkor a felvilágosodás korszaka volt, az emberi nemesség példaképei. Akkor vallási fanatizmussal fűtött máglyákon égették el zsidót, kereszties vitézek elfogultság és harci szeretete kergette a „vitézeket” a zsidó gettók ellen. De most, ebben a „modern” században (pfuj) kulturembereket a rendőrségre citálnak Berlinben és felszólítják őket hajuk megfestésére. Ez több a sárga foltnál. Ez több mindennél.

... és vannak emberek, cégek, vállalatok, intézmények, amelyek még ezek után is német árukat rendelnek és vásárolnak. A szőkehaju árja becsüli pedig feketére mázoltatják szegény zsidó nők haját... örület... örület... örület...

Orthodox kóser vendéglő Párisban!

A párisi vilákiállítás látogatóinak figyelmébe ajánljuk

Hartmann Simon orth. kóser vendéglőjét **Paris**

Ardeali konyha, szolid árak!

4-e. Rue Ferd. Duval 19.

— A lány! — cikázott föl benne valami. — Most dalolna és szabad volna, mint a madár! A rabbi a talmud fölé hajolt és sirt.

Nemsokára egy nyári éjszakán jurcsa mámor szállta meg a rabbit. Az énekek énekét olvasta, — csakint szerelmesen dalolt egy fülemile. Az ablak alatt boldog kacagás hangzott, majd egy csóknak édes csellóhangja.

Nem volt odakint senki.

A rabbi úgy érezte, minthogyha valaki hosszasan, forrón megszókolta volna. Melegséget és odaadást érzett magában. Kitérta a két karját, mint-hogyha egy erős nyakat akart volna körülfogni. — Valami nagy boldogság, eddig ismeretlen vágyakozás könnyet préselt a szeméből.

— A lány — cikázott föl benne egy emlék. — Most boldog volna!

A rabbi a könyvébe mélyedt, de nem értette meg azt, amit olvasott.

Egy esztendő múlva, tavaszutón, a rabbi rettentéses fájdalmakra ébredt. Minthogyha kettéhasított volna valami a testét, minthogyha ki akart volna szakadni belőle, ami hozzá volna nőve, hus az ő husából, vér az ő véreből. Mély jajsztót bugott az ajka.

Egészítendő volt a kinja, elvesztette az eszméletét. Amikor felébredt a kábulatból, vinnyogást hallott, olyat, mint egy újszülött gyermek kiáltása.

— Jaj nekem — sirt a rabbi. — Ettől is megfosztottam.

Ezentul minden este hallotta ezt a gyermeksírásat, egy tisztán csendülő női hang pedig gyönyörű bölcsődalokat énekelt és néha olyan volt ez, mint hogyha az ének a rabbi ajkáról röppent volna.

Az idő eljárt, hatszor ismétlődött a kin meg a gyönyörűség, ugyanugy, mint azon az éjszakán. — Gyereksírás töltötte be az éjt, dajkanótát gajdolt egy női hang — azután csend lett sokára.

Ekkoriban a rabbi már hervadozni kezdett.

Örömök éneke csendült az éjszakában, a rabbi a Talmud fölé hajolt és ezt gondolta:

— Most lett barmicva az elsőszülött fia. Ettől is megfosztottam.

Elmult több év, egyszer új örömkórus zendült. A rabbi a talmud fölé görnyedezve mondotta:

— Most viszi chupó alá az első leányát. Jaj nekem, ezt is elvettem tőle.

Mindig új, meg új ének hangzott. A boldogság dala elszomorították a rabbi hanyatló életét. Valami nagy fájdalom tépdeste lelkét:

— Milyen boldog anya lett volna!

Néha már türelmetlenül várta, hogy meghallja egyszer a bánat hangját is. Hogy nem lett volna csupa boldogság a leány élete, melyet ott érzett tagjaiban és szívében. Gyerméke meghalt talán, ura előtte száll a sirba: Óh, valamit, ami fájdalom!

Nem, semmi, semmi. Folyton az öröm, a boldogság éneke.

— Milyen boldog asszony lett volna!

Két kezével a mellét verte a rabbi, az őszbe csavarodott szakállát tépdeste, sirt és zokogott.

Igen öreg volt már a rabbi. Hogyha a könyveit bujta, néha fátyol borult a szemére, ilyenkor meg kellett állnia a tanulásban. Az idegen elrabolt életnek minden öröme számára fájdalom meg kin volt. Meg szeretett volna halni, de nem tudott.

Körülötte kidőlték az emberek. Először élete társai szálltak a sirba, azután a bocherek, hűséges tanítványai, utoljára az, aki az éveket gyűjtölte. Magányosan élt a rabbi, ágatlan, leveletlen fátörzs, melyet a szél kidönteni nem tudott.

Már a gyerekek is, akiket annak idején megáldott, már azok is aggastyánokként cipelték életük terhét, aztán ők is meghaltak.

A rabbi idegen volt az élők között, nem értették, nem értették...

— Mikor következik el az én időm, óh lány! — sóhajtozott a rabbi. Meddig akarsz még élni?

Egyszer éjjelkor jajkiáltás hangzott fel az udvarról, olyan mint a haldoklóé.

— Most meghalt! — szólt a rabbi. — Hála legyen neked Uristen!

Reggel a bocherek halva találták a rabbit, ott feküdt könyvei előtt.

Megható emberi dokumen- tumok, három kiváló román orvosról

Soha nem szoktunk személyi favorizációt csinálni, mert az élet rohanó küzdelmében egyes emberek különleges dicsérete nincs lapunk célkitűzéseinek irányvonalaiban.

Más a helyzet akkor, amikor nem-zsidó kiváló férfiakról van szó, akik nem filozofáltak, csak talpig emberek, akik nem tesznek különbséget ember és ember között, akik mentalitása erélyesen tagadja annak a dr. Csik László nevű pesti orvosnak felsőgészt, aki úgy nyilatkozott egy gyűlésen, hogy egy zsidót segíteni nem legfőbb orvosi kötelesség. Ezek az aradeai román orvosok, akikről itt lesz szó, a legkiválóbb emberbaráti gesztusokat mutatták és nem azért, hogy irjanak róluk és nem azért, hogy beszéljenek róluk és nem azért, hogy talán mint orvosok népszerűsítsék magukat a zsidók körében. Nem! Egyszerűen spontánul nyilatkoznak meg, mert százpercentes emberek, akik szószerint veszik a zsidó-keresztény világnézet legalapvetőbb hitvallását, amely úgy szól röviden és pregnánsan: szeresd felebarátodat, mint önmagadat.

Három orvos, három talpig ember. Önzetlen emberszeretetük megható dokumentumait halljuk napról-napra rebesgetni a városban és a környéken. Az egyik: Dr. Rusdea Miklós, az aradeai elmekórház igazgató főorvosa. Végtelen szimpatikus megjelenésű, szerény dolgozó ember, aki felülemelkedett a mindennapi élet zürzavaros káoszán és minden energiáját, idejét, rátermettségét szerencsétlen embertársainak gyógyítására fordítja. — Rendkívül megnyerő modoru, akihez zsidó, nem zsidó egyformán közeledhet kívánságokkal és ha módjában van megtenni, úgy eleget is tesz minden kérdésnek. Igazságszerető, talpig férfi és igazi filantrop, aki túl minden materializmuson, mindenkiben csak az embert látja és segíteni igyekszik mindenkin, aki arra rászorul.

A másik orvos: Dr. Pacala Virgil. A betegségyógyító főorvosa. Nincs sok mesélőnivaló róla. Ember. Igazi ember, nemesebb értelemben véve. Nagy „E”-vel. Csak egy esetet sorolunk fel a sok közül, ami tudomásunkra jutott. Egy szegény zsidó családnak hívták. Nagyon szegények voltak és amikor a beteg vizsgálatával elkészült, akkor exkuzálni kezdték magukat, hogy sajnos, jelenleg nincsen pénzük fizetni. Mit tett erre dr. Pacala? Azt mondta, hogy nem tesz semmit és titokban még ő tett le a beteg éjjeliszekrényére 200 lejt. Egy román orvos tette, Cuza nyolcvanadik születésnapja idején, a nemzeti munkavédelem törvényének hónapjában, amikor Streicher, a Porunca Vremii azt hirdítik, hogy a zsidó nem ember. A mi ötezeréves ősi kultúraérzésünkkel azt hirdetjük, hogy minden ember az örökkévaló képmására teremtetett, legfeljebb vannak sötétgyű emberek, akik a gyűlöletet hirdetik. De kétszeresen hiszünk emberi mivoltában, amikor ilyen egészen „emberi”, ilyen magasztosan emberi gesztusokat tapasztalunk.

A harmadik: Dr. Ciupa László, Oradea város egyik tisztifőorvosa. A legszimpatikusabb jelenség, akit csak képzelünk. Szioélyes, derék, finom, aki mindenkiféle a szeretet hirdetésén kívül annak gyakorlását tűzte ki életcéljául. Se szeri, se száma azoknak a szegény zsidó családoknak, akiket nem csak gyógyít és istápol, hanem ügyes-bajos dolgaikban is segítségükre van. Példa erre a Katz Beilis esete, 78 éves öreg, összetört, megrokkant ember Katz bácsi, akit régen kezel dr. Ciupa. Az öregnek csak egyetlen nagy kívánsága van. A venetiai régi temetőben szeretne nyugodni, elhunyt felesége melletti helyen. És ez a bizonytalanság nem hagyja nyugodni. Éjszaka felriad, köhög, nagyokat nyög, sír, de nem azért, mert beteg és öreg, meg „életfáradt”, hanem nincsen tisztázva sírhelyének ügye. És dr. Ciupa, a román városi tisztifőorvos levelet is illetékes helyre, interviuál, utánajár, hogy Katz bácsi kívánságát teljesítsék. Dr. Ciupa jár utána annak, hogy az öreg nincstelen zsidóember nyugalmat találjon az életben és halála után is. Megannyi

Nem ELEGENDŐ

hogy valamilyen krémet használjon és rövid ideig tartó fényt érjen el.

Minden szakértő tudja, hogy a cipők gondozására a legmegfelelőbb a „Gladys” krém. Vegyi összetétele a cipőnek összehasonlíthatatlan fényt ad, míg az e krémmel való mindennapos kezelés meghosszabbítja élettartamát. Minthogy csak egészen csekély mennyiségre van szükség, „Gladys” takarékos cipőkrém. Az a tény, hogy a gyár minden forgalomba kerülő dobozáért zavatol, kiemeli ennek a gyártmányának az értékét.

GLADYS

A LEGKIADÓSABB, TEHÁT A LEGGAZDASÁGOSABB CIPŐKRÉM.

Egy előkelő ember soha sem megy el hazulról fénylő cipők nélkül. A legszébb fényt a „Gladys” cipőkrémmel éri el.

mélyseges emberi dokumentum. Már az ő kedvéért is teljesíteni kell a Szentegyletnek Katz bácsi kérését. Jól esik, ezerszeresen jól esik, hogy a tomboló és tobzódó ember és zsidó gyűlölet korában, irhatunk három ilyen kiváló román orvosról, akik vigaszt nyújtanak arra nézve, hogy nincsen még veszte az a vesztett világ, ha ilyen férfiak működnek, ilyen igaz emberek gyakorolják az igazi emberszeretetet. Lehet, hogy „ártunk” nekik azáltal, hogy zsidó lapban dicsérjük őket, mert hiszen a gyűlölet lobogtatja az is fáj, ha mások embe-
rebb-emberek náluknál, de a zsidóság hálás, nagyon hálás tud lenni azokkal szemben, akik jók hozzá és legyen ez a néhány sor, szerény elismerés a zsidóság haláljáról.

Az aradeai zsidóság legkedveltebb találkozó helye Bucureștiben

KATZ orth. **restaurant**
Bucureșt, str. Carol 32. I. emelet

— A spanyol nyelvet nem tiltották be Törökországban. — Istambul. A „Times” nemrégiben hírt közölt, mely szerint idegen nyelvek használatát a legszigorúbban betiltották Törökországban. A félévvel ezelőtt „Tan” ezt a híradást a legkategorikusabban tagadta. Eppen ellenkezőleg, a kertületi kormányzó utasítást kaptak, hogy hasonló intézkedések megtételétől tartózkodjanak. A török lap szerint az angol sajtó értesülése nem felel meg a tényeknek. Törökországban — írja a „Tan” — minden polgárnak egyforma joga és kötelességei vannak, faji és vallási különbség nélkül. A valóság az, hogy a zsidók spontánul mozgalmat kezdtek azzal a céllal, hogy a spanyol nyelvet a törökkel helyettesítsék, de ez saját iniciatívájukból indult ki.

— Antiszemita verekezés Oran pályaudvarán. Oranból jelentik: Az államás peronján, amikor a parlamenti vizsgáló bizottság elindult Algírba, verekezés keletkezett. Egy személy súlyosan megsebesült, többeket letartóztattak. A zsidók elverték Lemrel apátot, Oran polgármesterét.

Szálanként megy
el a haja ....

PETROLEGGER
HAJSZESZT
MEGSZÜNTETI A KORPAZAST
MEGELŐZI A HAJHULLAST

— A svájci kormányzat és a zsidó menekültek. — Zürich. Az új helvéciaiak társaságában az idegenforgalmi rendőrség vezetője, dr Rothmund referátumot tartott azokról az irányvonalokról, amelyeket szem előtt tartanak az idegenekkel kapcsolatban, akik előzőnként Svájcot. Dr Rothmund különösen a zsidó problémával foglalkozott. Kijelentette, hogy a zsidóknak csaknem kivétel nélkül megtagadják az ott tartózkodási engedély megadását, de e téren nem antiszemita szempontok az irányadók. A munkapiac helyzete nem engedi, hogy idegenek jöjjenek munkavállalásra Svájc területére. Meierhans képviselő felszólalásában kifejti, hogy 150 zsidó menekült engedélyét nem akarták megadni, holott 300.000 idegen állampolgár dolgozik a köztársaság területén, akiket a különböző követségek védenek. Dr Rothmund válaszában kifejti, hogy Svájcnak nem érdeke különösen megvédeni az idegeneket, főleg a Nansen utlevéllel rendelkezőket, mert a Népszövetség égisze alatt megkötött hasonló tendenciájú megállapodásokat nem respektálják más idegen hatalmak. Várni kell addig, amíg az idegen államok is respektálni fogják a megállapodásokat, akkor Svájc is aláírja és betartja az erre vonatkozó megállapodásokat.

— Sirkőavatás. Felemelő ünnepség keretében adózott Targumures zsidósága dr Löwy Ferenc főrabbi egy évvel ezelőtt elhunyt felesége emlékének. Monumentális síremléket állítottak a nagyasszonynak a hitközség és Chevra Kadischa, amelynek leleplezése a targumuresi zsidó társadalom meghatározó részvéte mellett folyt le. Dr Löwy Ferenc főrabbi megrázó emlékbeszédet tartott elhunyt felesége síremlékének leleplezésén, majd dr Weinberger Mózes cluji és dr Nebel Ábrahám salontai főrabbi méltatták az elhunyt nagyasszony érdemeit. Dr Citrom Lázár a hitközség nevében, Rosenfeld Jenőné a Zsidó Nőegylet és Stern Antal a Chevra Kadischa nevében mondtak kegyeletos szavakat a sirkőavató ünnepségen.

— JÓ CSALÁDBÓL származó 28 éves intelligens, zsidó és világi tudományokban jártas vallásos intellektuel fiatalember nőülni szándékszik. Keresi hozzáillő leány ismeretségi, akinek szülei benősülést részesítenék előnyben. Érdeklődők leveleit kéri kiadóhivatalkba továbbítani „Mislem” jellegre.

— Nyelvi harc az egyiptomi rádióban. — Kairó. Nehány éve az egyiptomi rádióleadási állomáson rendszeresen „zsidó órát” adnak, amelyet eddig jiddis nyelven adtak le. Az órának nagy sikere volt. Most nagy harc tört ki a jiddis és héber nyelv hívei között. Főleg a zsidó lapok harcolnak egymás ellen, mert a „Kadima” azt követeli, hogy a jiddis helyett a héber nyelvet használják a zsidó óra alatt.

— Felemelték a kubai bevándorlók kaucióját. — Havanna. A kauciót, amelyet addig minden bevándorlónak fel kellett mutatni, 300 dollárról 500 dollárra emelték. Ezenkívül elrendelték, hogy a jövőben 500 dollárt készpénzben kell felmutatni, nem mint eddig, hogy az összeg felét kötvényekkel lehetett letétbe helyezni.

Sir Ronald Storrs a cionizmusról. — London. Jeruzsálem volt kormányzója, Sir Ronald Storrs, a „Sunday Times”-ban cikket írt, amelyben kiemeli a zsidó országépítők heroizmusát és azoknak a zsidó katonáknak hősiességét, akik ott harcoltak. Míg a cionizmus világmozgalom, addig az „arabizmus” nem az. A palesztinai araboknak tudni kell, hogy még indiai, egyiptomi és arabiai fajtestvéreiknél sem találunk megértésre. Inkább ősz-őszönök felajzásáról van szó, amelyet lelkiismeretlen agitátorok fűtenek.

— ARADON, ha jól és olcsón akar étkezni, keresse fel Klein Dávid orth. kóser vendéglőjét, Piața Avram Jancu 11.

— Rothschildék gyűjteményét elárverezik. Londonból jelentik: Április 20-án kezdődött a Rothschildok londoni palotájában a család műgyűjteményének árverés utján való eladása. A gyűjtemény azért kerül eladásra, mert a Rothschild-ház mostani feje, Viktor báró egész éven át alig tartózkodik londoni palotájában. Tudományos munkássága teljesen lekötötte egész idejét, amelyet egyébként leginkább a vidéken, vagy külföldön szokott eltölteni. A gyűjtemény feloleli a legértékesebb festményeket és szobrokat, amelyek hosszú generációk óta vannak a Rothschildok birtokában. Főleg nagyértékű holland mesterek képei kerülnek eladásra, köztük Rembrandt és Dürer. Nagyon értékes még a szőnyeg, gobelin és csipkegyűjtemény is.

Clujon Mátyás orth. kóser éttermét május 1-től áthelyezte a Calea Regele Ferdinand 35. szám alól a Calea Regele Ferdinand 49. szám alá. Ha jól akar étkezni, úgy keresse fel az ardeali zsidóság közkedvelt találkozó helyét, a Mátyás éttermet.

— Jön a Führer! A bécsi Morgen című lap jelenti Berlinből: „A berlini Operában néhány nappal ezelőtt nagy feltűnést és izgalmat keltett az a szokatlan eljárás, hogy közvetlenül az előadás megkezdése előtt az Opera főrendezője a függöny elé lépett és felszólította az összes nemárja nézőket, hogy hagyják el a színházat, mert a Führer váratlanul bejelentette látogatását az Operában”. Berlini jelentés szerint Leo Belch, az egyetlen zsidó dirigens, aki a hitlerista rezsim uralomra jutása óta mind a mai napig a berlini állami Opera szolgálatában maradt, kilépett az állami Operaszövetségből. Távozásának okát betegséggel magyarázzák.

Kellemesen,

gyorsan és jól

borotválkozik,

ha

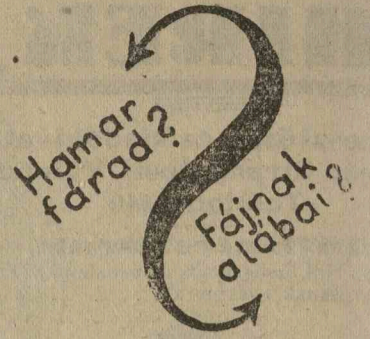
„Raso-Pastá”-t

használ!

Gyártja:

Ioan Breckner S.A.

ALBA IULIA

Vegyen „Aesculap”
talp betéteket

— Zsidó falut megtámadtak az arabok. — Jeruzsálem. A múlt évben kitört nyugtalanságok idején Ajn Setim kolónia — Safet mellett — lakói elhagyták azt, mert féltek a támadásoktól. Az arab szomszédok kitépték a kolónia fáit, felgyújtották a termést és elvették a kolónia földjeit. A kormány ezért kollektív büntetést mért ki a falura, olyképpen, hogy elvette gabonájukat. Amikor nyugalom az országban félig-meddig helyreállott, Ajn Zittun fellachjainak visszaadták gabonájukat. Ebből arra következtettek az arabok, hogy a zsidó vagyonnal azt tehetik amit akarnak. Most tehát megtámadták az üres kolóniát, elrabolták az ajtókat, ablakokat és mindent, ami a kezükbe került.

— Megérkezett az első repülőgépe a palesztinai repülőklubnak. — Jeruzsálem. hét rendelt repülőgép közül az első megérkezett a tel-avivi repülőklubnak, amely tanulási céllal rendelték meg. A gépet Tiembinszky őrnagy vezette és Ludd-ban szállt le. A gép lengyel gyártmányú. Ezzel kapcsolatban jelentik, hogy az angol kormány 100.000 fontot szavazott meg arra célra, hogy az amman-i repülőteret megújítsa.

Ha Brasovba jön és jól akar étkezni, úgy okvetlenül keresse fel a Kahan orth. kóser vendéglőt, a Strada Voevod Mihai 11. et. II. szám alatt.

— Egy bucurestii zsidó templom jubileuma. Bucurestiből jelentik: Az „Unirea Sfântă” nevű fővárosi zsidó templomban a múlt évben ünnepelték a templom fennállásának 100 éves évfordulóját. Dr M. A. Halevy, a templom rabbija, aki a romániai zsidó történetkutatás egyik kiváló reprezentánsa, ünnepi beszédében összefoglalóan ismertette a templom és gyülekezetének történetét. Beszédet tartottak még dr Niemerover szenátor főrabbi, Sabbatay Djaen szefard főrabbi és Biermann szenátor, hitközségi elnök. A főváros főpolgármesterének nevében Tanase városi tanácsos üdvözölte a templom elöljáróságát, kiemelve a zsidóság teljesítményeit és érdemeit Nagyrománia egységesítése körül. Dr Fildermann és Selzer-Sarafean üdvözlő táviratban köszöntötte az elöljáróságot.

— A Lloyd Triestino hajói kikötnek Tel-Avivban. — Triest. A Lloyd Triestino hajói, amelyek a Levante kikötőit érintik, július elsejétől kezdve Tel-Avivban is kikötnek s utasokat is partra tesznek. A múlt év májusában, amikor a kitűző megnyílt, 63 tonna hajóztak be Tel-Avivban, ez év áprilisában egy hete alatt 986 tonna árut rakodtak ki.

Irodáj teendőiben jártas, román, német, héber nyelvet perfektil tudó intelligens, fiatalember, kezdőfizetéssel elhelyezkedést nyerhet a „NÉPUNK” kiadóhivatalában.

Az idősebb generáció fáradtsága és az ifjuság türelmellensége jellemezte az ardeali XV. cionista konferenciát

Oradea. A régi, nagystilű konferenciákhoz viszonyítva, mikor a transilvaniai zsidóság legjává képviselte a zsidó ujjászületés hatalmas gondolatát és az itteni zsidóságnak az össz-zsidósággal való eszmei és érzelmi egyesülését Erec-Izrael szeretete jegyében, a most lezajlott országrészi konferencia ugyancsak, mint tartalmilag rendkívül elszürkült és csak néhány oszlopos egyetemes szereplése emlékeztetett a régi, átütő erejű manifesztációkra.

A szónokok közül is többen konstataáltak, hogy a mozgalom országrészi relációban elöregedett és a felfrissülésnek nincsen nyoma, mert — mondták — az idősebbek és a fiatalok is évről-évre azonosak és hiányoznak újabb érdeklődők. Én ezzel szemben alig találtam egyet-kettőt a régi elvbarátok közül, a fiatalokat pedig ugyyszólván nem ismerem. A közömbösség határozott nyomai látszottak még az eddigi vezetőkön is, mert Vermes Ernő szervezeti elnök magára maradt a megnyitó ülésen és csaknem teljesen hiányoztak mellőle a régebbi reprezentatív emberek, akiknek megjelenése egymagában ünneplésszerűséget, méltóságot és komolyságot jelentett. A konferencia választott vezetősége is jobbára előttem ismeretlen urakból állott és csak az jelentett számomra bizonyos megnyugvást, hogy az általános vita tanácskozásait főképp Jambor Ferenc szerkesztő vezette öntudatosan és határozottan.

Feltűnő jelenség volt számomra a korábbi delegátusok csaknem teljes kikapcsolódása és egészen ifju emberek oly tömeges megjelenése, hogy a terem ifjusági konferencia képét nyújtotta, valamint a Mizrachí keretében megszokott zsidó típusok teljes kimaradása és — ne vegyük rossz néven — cigaretázó és erősen ruzsózott hölgyek fesztelen es egyre növekvő létszámában való sürgése-forgása a delegátusi padosorokban. Csodálatos módon a Mizrachí neve alig kerül szóba és az ifju delegátusoknak szemmel láthatóan nem is hiányzott a vallásos frakció.

Míg a megnyitó ülésnek az ugancsak fáradtnak látszó Vermes Ernő elnök három nyelvű hivatalos beszédén kívül, amelyből kiemelendő a zsidó tudás- és lélek nélkül felnövekedő mai zsidó fiatalság miatti aggodalom, Zelewinski bucarestii delegátus meleg héber üdvözlése és Bató Lajos, a KK. palesztinai igazgatósága kiküldöttének közvetlen előadása adtak színt, dr. Mózes főtitkár patetikus emlékbeszéde, mely sok tekintetben rekviem-szerű volt és néhány betévedt vallásos zsidóra idegenszerűen hatott, komor és gyászos hangulatot idézett elő. Az általános vita során az ifjusági vezérszónokok igyekeztek egymást túllépni egymással szembeni türelmellenségtől duzzadó beszédekben és itt mutatkozott meg igazán az ifjuság túltengése a konferencián, ahol a szeretetteljes megértés hangjai helyett, harcias szölamok és szertelen dicsekvések hangzottak el és csak néha hallatta szavát a szerénység és békeszeretet. A zsidó lelkiismeret szava a régi gárdához tartozó dr. Fried Abraham és Giszkalay Jánosban szólalt meg, akik közül az első a zsidó nép egységének, a második az önzetlenségnek és szerénységnek követelményét hirdette meg a túlzó ifjakkal szemben.

A konferencia egyik pozitív értéke és eredménye dr. Marton Ernő külpolitikai referátuma volt, amelyben nagy hozzáértéssel magyarázta meg az angol világpolitika utjait és csodálatos találkozásait a zsidó nép palesztinai honalapításával.

Moritz Geiger, a KH. kiküldöttje, tetszésel fogadott előadásában a jelen történeti pillanatok nagy horderejéről beszélt és ezzel szemben szenvedélyes hangon követelte a konferencia megnyilatkozását Palesztina kantonizálásának és felosztásának terve ellen.

Nagy idők, de kifáradt emberek és egymás ellen felvonuló ifjusági alakulatok jellemzik a helyzetet. Egy néhányan, első sorban a szervezet titkárai, azután pár lelkes hölgy és ur — köztük a fáradhatatlan Reiter Lunka és a jovialis Kugler Zsigmond dolgoznak a bizottságokban, a konferenciai masinéria megteszi a magáét. A tribünön szónokló pártképviselők a zsidó tömegek megnyerésének módjairól vitatkoznak és közben elfelejtik számolni,

hogy miért maradt távol a konferenciáról a vallásos tömegeket képviselő Mizrachí?

Mikor Vermes Ernő a sokat tapasztalt vezető ironiájával válaszol az általános vitában elhangzottakra, már köztudomású, hogy tovább nem vállalja az elnökséggel járó fardalmakat, sőt az is kijön a kulisszák mögül, hogy utóda Reiter Károly lesz, aki a konferencia folyamán kibékült a kivülálló Mizrachival. Lejátszódik a felmentvény megadása, a volt vezetőség bucsuja és a tisztújítás, melynek megtörténtevel az addig hallgatagon ülő dr. Fischer József üdvözlöi a tőle szokott elánal az új vezetőséget és elnököt.

A megnyitó ülésen dr. Mózes főtitkár a mozgalom halottainak elparentálása alkalmával, szakítva az eddigi hagyományokkal, csak távolabbi és többnyire régebben elhunyt nagyságokról emlékezett meg, ellenben nem sorolta fel a transilvaniai mozgalom közelebb eltávozott érdemes egyéniségeit, ami ellenkezik az országrészi szervezet önmegbecsülésének elvvel és a szokásokkal.

Dr. Stern Mór.

A zsidó összefogás eredménye

A Zsidó Világkongresszus danzigi intervenciójának eredménye

Berlin. A „Völkischer Beobachter” danzigi jelentést közöl, amelyben a kereskedelmi és iparkamara üléséről számol be, amelyen foglalkoztak a danzigi új helyzettel. A jelentésben a következőket írják:

— Danzigban köztudomásúvá vált, hogy a *genfi Zsidó Világszervezet petíciót nyújtott be a danzigi kérdésben a hármias bizottsághoz, amelynek tagjai az angol-francia és svéd külügyminiszterek. — Ezeket kívül eljuttatták a lengyel külügyminiszterhez, a Népszövetség főtitkárságához és a danzigi Népszövetségi főmegbízotthoz. Ebben a petícióban azt néhezményezik, hogy a német fajtörvények bevezetése a danzigi szabadállam területén folyamatban van. Érdeklődésünkre az illetékes körök arról értesítettek bennünket, hogy nem is volt tervbevéve, amit a petíció mond és csak azoknak machinációja ez a petíció, akik a zavarosban szeretnek halászni és a danzigi nyugodt atmoszférát természetien megakarják zavarni.*

Hitler lapjának fenti cikke rendkívül meglepő — annak mérsékelt tónusa miatt. Még hozzá egy zsidó kérdésben ir ilyen szordinosan. A vérszomjus heccleap mérsékelt tónust vett fel. Visszavonulás az egész vonalon, amelyet a Zsidó Világkongresszus erőlyes közbelépésének lehet köszönni és ez megakadályozta azt, hogy Hitler emberei ismét „kész tények” elé állítsák a világot. A danzigi zsidók egyelőre megszabadultak szomorú és keserves sorsuktól és a világot megkimélték egy szegyéntől.

Ez az eset mutatja, hogy milyen helytelen és téves kétségbeesni és keserű rezignációba merülni, ahogy azt bizonyos zsidó körök tenni szokták. A kampóskereszt ellen nem lehet egy percig sem letenni a harc fegyverét, mégha sokszor vereség is ér bennünket. A Zsidó Világkongresszus a zsidó népi akarat kifejezője, amelynek mindég a vártán kell állnia. Ezért kötelessége minden zsidónak támogatni a Zsidó Világkongresszus munkáját.

Ujabb részletek a királyi bizottság terveiről

Azok a hírek, amelyek a királyi bizottságnak a felosztásra vonatkozó terveire vonatkoznak, megerősítést nyernek. Az angol sajtó azt írja, hogy igen komplikált megoldásra van kilátás, amely végleg rendezni fogja a palesztinai helyzetet. Több angol sajtóorgánum azt írja, hogy Palesztina teljes egészében angol dominium lesz. Az ország felosztása nem lenne végleges, hanem csak időleges. A különmüködé után, a zsidók és az arabok összejönnének, hogy együttesen dolgozzanak tovább. A területi felosztás úgy történe, hogy Samaria és a hegyvidék az araboké lenne, a zsidóknak jutna a tengerpart, Galilea legnagyobb része, a Jezreel völgye és délen egy terület. Ha ez a felosztás így megtörténe, akkor a zsidó uralom alatt levő területen arab irredentizmus volna, mert 250.000 arab maradna ezen a területen. A harmadik részt az angolok kapnák, ez lenne Jeruzsálem és a haifai kikötő, amelyre mint flottabázisra okvetlen szüksége van a brit birodalomnak. Ezen az angol területen mint mandataris működne az angol közigazgatás.

Ezekhez a jelentésekhez az angol sajtó még palesztinai arab lapok megjegyzéseit is füzi. A „Meraat el Sark” arab lap azt írja, hogy még Jeruzsálemet is kettéosztják. Főv tiszta arab és tisztára zsidó közigazgatási kerületre osztanak és mindegyiknek külön közigazgatási hatósága volna.

Katonai manőverek Palesztinában. Hat hétfig tartott a nablusi kerületben az az alapos fegyverkutatósi akció, amelynek eredménye 200 fegyvernek és rendkívül sok municiónak elkönfiskálása volt. Tekintettel arra a körülményre, hogy ennek dacára a nablusi hegyvidéken újra gyülekeznek a terrorbandák, elhatározták, hogy nagyszabású manővereket rendeznek Palesztina egész területén. Ennek a manővernek katonai célokön kívül az is célja, hogy a lakosságnak megmutassa a hadsereg mozgékonyaságát és erejét és óvja a lakosságot, nehogy meggondolatlanágot kövessenek el. A gyakorlatok már megkezdődtek és a legnagyobb méretű Balsa falu körül volt, amelynek lakói a rebellisekhez tartoznak. Itt maga I. G. Dill tábornok vezette a hadgyakorlatot. Ez volt a legnagyobb katonai hadgyakorlat, amelyet Palesztinában tartottak az angol impérium óta. Gyalogság, 10 tank és 15 repülőgép vett részt.

— Az Elyseum füző- és kézimunka-üzlet május 1-én a str. Ep. Ciorogariu 11. sz. alá helyezi át szalonját.

Egyetlen orth. kóser pensió

Tátra-Lomnicon

JOSEF TOBOVITS, Villa Bugsch

Unnepeken Minjan a házban

Szezon előtt és után árengedmény

Kérjen prospektust

PALESZTINA

Egy év mérlege rövid szavakban

Április 19-én volt egy esztendeje, hogy a palesztinai nyugtalanságok kitörték. Súlyos időket élt át a palesztinai zsidóság és nem volnánk hü krónikások, ha azt íránk, hogy a nyugtalanságok megszűntek, vagy talán a kérdés méregfogát kihúzták volna. Kétségtelenül fordulóponton vagyunk és a királyi bizottság jelentése után úgy véljük, hogy a brit kormány józansága és mérséklete megtalálja majd annak módját, amely révén biztosítani lehet majd az ország továbbfejlődését, mindaddig, amíg kiépül és felépül a zsidóság nemzeti otthona.

Lássuk mi történt egy év alatt?

- 1936 április 15-én. Gyilkosság Tulkeremben.
17-én. Nagy demonstrációk Tel-Avivban.
19-én. A jaffai nyugtalanságok kitörésének napja.
22-én. Proklamálják az arab általános sztrájkot.
27-én. Közbelép a brit hadsereg.
Május 5-én. Letartóztatják az arab sztrájkvezéreket.
6-án. Az angol alsóházban bejelentik, hogy nem szűnik meg a bevándorlás.
15-én. Proklamálják az arab adósztrájkot.
17-én. Ostromállapot Jeruzsálemben.
18-án. 4500 certifikátot adnak ki. Királyi bizottság kiküldésének tervét jelentik be.
21—27. Súlyos harcok felkelők és katonaság között.
Június 2-án. Az arab városi tanácsosok sztrájkja.
3-án. Rendelet a sztrájk ellen.
9-én. Ormsby Gore kijelenti, hogy csak a nyugtalanságok befejezése után küldik ki a királyi bizottságot.
11-én. Támadások zsidó kolóniák ellen.
14-én. Kihirdetik a halálbüntetések életbeléptetését a terroristák és szabotálók ellen.
19-én. Vita a londoni parlamentben a palesztinai helyzetről.
Július 6-án. Nagy katonai operációk kezdete.
21-én. Kinevezik a királyi bizottság tagjait.
Augusztus 2-án. A kollektív büntetések alól mentesíti az arabokat a legfőbb törvényszék. 16-án. Bombamerénylet Tel-Aviaban.
20-án. A két ápolónő megöletése Jaffában.
25-én. Nuri pasa közvetítése.
Szeptember 3-án. Ormsby Gore levele Weizmanhoz. Nem lesz bevándorlási tilalom.
7-én. Bejelentik a nagy katonai egységek odaszállítását.
10-én. Erősödik a terror.
11-én. Drill generális megérkezik Palesztinába.
29-én. Koronatanács Londonban Palesztina ügyében.
Október 2-án. Ostromállapot.
12-én. Megszűnik az arab általános sztrájk.
22-én. Megkezdődik az arab bojkott a zsidó üzletek ellen.
27-én. Fauzi Kaukdji megszökik az országból.
November 5-én. Elindul a királyi bizottság Londonból.

6-án. Az arabok elhatározzák, hogy bojkottálják a bizottságot.

12-én. Megnyitják a királyi bizottsági üléseket.

16—17-én. Sir Artur Wauchope főkor-mányzó kihallgatása.

25—26. Weizman kihallgatása.

December 8—9. Sertok, Ruppín stb. kihallgatása.

1937 január 5-én Leonard Stein kihallgatása.

13-án. A mufti kihallgatása.

18-án. A királyi bizottság befejezi munkáját.

Február 11-én. Jabotinsky kihallgatása Londonban.

21-én. Tiberisában újra nyugtalankodás.

Március 6-án. Jeruzsálemben újra terrorakciók.

21-én. Arab felhívás a nyugalom megővésére.

30-án. Zsidó biztonsági hadtest felállítása.

Április 5-én. Az angol sajtó az ország kettéosztásának tervét hozza.

ANGOL TISZTVISELŐK INTRIKÁLNAK. Jeruzsálem. „A Dawar” héber napilap közli, hogy azokon a titkos üléseken, amelyeken a királyi bizottság az angol főtisztviselőket hallgatta ki, a tisztviselők olyan tervet terjesztettek elő, amely a további zsidó kolonizációt lehetetlenné tette volna. E terv szerint nem kanton rendszer kell, hanem egészen kicsi autonóm területekre való felosztás. Így zsidó területek volnának, Emek Jezreel, Felsőgalilea, Alsógalilea, Samaria, Saron-völgye, ezzel szemben Nazaret, Ramalla, Bethlehem keresztény autonómiát kapna. Az ország többi részében arabok volnának az urak. Jeruzsálem volna ezeknek a kis önálló kerületeknek fővárosa, itt székelné a központi tanács. A kantoni tanácsok foglalkoznának gazdasági kérdésekkel a politikai irányítás a mandatarius hatalom kezébe lenne. Nem tudni, hogy milyen álláspontot foglalnak el a királyi bizottság tagjai ezzel a tervvel szemben.

PATTERSON EZREDES TEL-AVIVBAN. Patterson ezredes, a zsidó légió egykori parancsnoka Tel-Avivba érkezett. A volt zsidó frontarcosok és a zsidó légió egykori tagjai meleg fogadtatásban részesítették az angol ezredest, aki ma is lelkes barátja a zsidó országépítésnek. Tel-Aviv városa nevében Rokeach polgármester üdvözölte Patterson-t, aki válaszában többek között kijelentette, hogy ha fennállna ma a zsidó légió, más volna a zsidók helyzete Palesztinában. Bármilyen is legyen a királyi bizottság jelentése — mondotta Patterson — az utolsó szó a zsidó népe.

ABDULLAH EMIR PALESZTINA TRÓNJÁRA ASPIRÁL. — Jeruzsálem. A Nabluszban megjelenő „Sut-al-Shahaba” című arab lap rámutat arra, hogy Abdullah

emir a kezdeményezője Palesztina arab és zsidó részre való felosztása tervének és ezáltal akarja megszerezni magának Palesztina trónját. A lap szemére veti az emirnek, hogy személyes ambícióért feláldozza az arabok érdekeit. — Abdullah egyébként Jeruzsálemben járt a múlt héten és beható politikai tanácskozásokat folytatott az arab vezetőkkel, köztük Ragheb bey Nashashibi-vel, dr Khaldi jeruzsálemi polgármesterrel, Auni bey Abdul Hadival, a legfőbb arab bizottság titkárával és Hassan Sidki Dajani-vel. A főmufti távoltartotta magát a tárgyalásoktól. Azokról a tervekről folyt a tanácskozás, amelyeket londoni látogatása során akar szóvá tenni a transzjordániai uralkodó. A londoni koronázásra egyébként a palesztinai zsidóság is meghívást kapott és a jistru képviselőtében Jizchak Ben-Cvi, a Vaad Leumi (nemzeti tanács) elnöke tegnap elutazott Londonba.

AZ ARAB KATHOLIKUS PÜSPÖK SZIMPÁTIA NYILATKOZATA. — Jeruzsálem. Murbarrek arab püspök, a katolikus maronitai egyház feje Beiruthban, aki most európai körútra megy, szónoka volt annak a fogadtatásnak, amelyet a beiruthi zsidó hitközség rendezett Arida patriarcha tiszteletére. A püspök kijelentette, hogy a maroniták a zsidók szenvedéseit mélyen átérzik. A zsidók jólétét és kulturát vittek Palesztinába. Munkájukat azonban vandál kezek el akarják pusztítani. Hitközsége a cionisták munkáját nagy érdeklődéssel figyeli és teljes eredményt kíván annak végleges sikeréhez. Az ünnepségen vezető katolikus papok és arab újságírók is résztvettek. A püspök beszédét úgy veszik illetékes körök, mint a Libanon köztársaság hivatalos szimpátia nyilatkozatát a cionizmussal kapcsolatban.

8000 CERTIFICATOT KAP A JEWISH AGENCY? Jeruzsálemből jelentik: A Zsidó Távirati Iroda értesülése szerint a Jewish Agency exekutívije 11 ezer certifikátot kért a palesztinai kormánytól az 1937 április—októberi félévre. A kormány által, a palesztinai munkalehetőségek megvizsgálására kiküldött bizottság, amelynek két arab és egy zsidó a tagja, megállapította, hogy nyolcezer új zsidó munkás számára van hely Palesztinában. Az új certifikát kvótá ügyében a főkormányzó és a gyarmatügyi hivatal fog véglegesen dönteni a bizottság előterjesztése alapján.

A JERUZSALEMI EGYETEM KAPTA MEG A NOBELDIJAS BÁRÁNY PROFFESSZOR KÖNYVTARÁT. Dr Kaplun Kogan kezdeményezésére a svéd fővárosban megalakult a héber egyetem barátainak köréből zsidó és nemzsidó előkelőségek részvételével. Ebből az alkalmából fényes teaestély volt, amelyen számos egyetemi tanár is részt vett. Bárány Róbert, a nemrég elhunyt beldijas professzor özvegye is résztvett rendezvényen és bejelentette, hogy fényes könyvtárát a jeruzsálemi egyetemnek ajánlódékozza.

KIÜRITETTEK A FALUT A KOLLEKTÍV BIRSÁGGAL SUJTOTT ARABOK. Jeruzsálemből jelentik: Az angol hatóságok 133 font kollektív birságot róttak ki Hillán Tiberias melletti arab falu lakosságára terrorselekmények elkövetése miatt. Amikor a falu népe tudomást szerzett a büntetésről elhatározták, hogy elhagyják lakóhelyüket. Tegnap estére már csak néhány aggastyán maradt a házakban, a falu többi lakói elmentek.

Gyermeke iskolába jár?

Gondoljon egészségére!

Lássa
el

SENLASLO (Szt. László)

fertőtlenítő toalettszappannal
DENTONAL fogpasztával

Udit — Fehérit — Fertőtlenít

„Ami már nem is mertem remélni, megtörtént...”

10 esztendeig szenvedtem súlyos gyomorbetegséggel, hiába próbálkoztam a legkülönfélébb gyógyszerekkel, nem segítettek. Már minden reményemet elveszítettem, amikor felhívták figyelmemet a Gastro D. amerikai gyógyszerre. Rendeltem egy üveggel és annak elfogyasztása után el vagyok ragadtatva a csodálatos eredménytől. Ugy érzem, mintha újjászülettem volna, tudok enni, aludni, nincsenek fájdalmaim. Szíveskedjenek még két üveggel küldeni, hogy folytathassam a kurát. Gordosescu I. N. szövetségi könyvelő Moara Clobozia, jud. Dâmbovița”.

Fenti elismerő sorokhoz még csak annyit fűzünk hozzá, hogy a Gastro D. kezelés ajánlatos az összes gyomor- és bélbántalmak, székrekedés, valamint epe-, vese- és mindenféle ideges emésztési zavarok ellen.

Gastro D. kapható az ország minden gyógyszerárán és drogériájában, vagy postán megrendelhető 150 lei utánvét mellett Császár E. gyógyszerárán București, Calea Victoriei 124.

Az aradi orthodoxia nagyszabású fejlődése

Ha néhány évtizeddel ezelőtt valaki Aradra utazott, előre jelezték neki, hogy teljesen megbízható rituális élelmézésre ne számíton. De aminthogy minden fejlődik és változik, úgy az aradi zsidóság strukturájában is jelentős változást hozott a háború utáni korszak. Részen az azóta beköltözöttek, másrészt a vallási élet automatikus konzervatív irányban való fejlődésének irányára lehetővé tette, hogy egy életerős tradicionális közösség fejlődjék ki bámulatosan rövid évek alatt. A régi zsidó modernizáló Chorin idők ellenpólusaként egy rendkívül vallásos ortodox közösség fejlődött ki, amelyet azonnal láthatunk, ha csak nemrégiben épült impozáns templomukat tekintjük meg. Szép tágas, jól felszerelt és berendezett nagy templom ez, amelynek szomszédos termeiben, mint a nagy templomban, kora reggeltől délig tanulnak és imádkoznak. Lükettő eleven zsidó vallású élet folyik a szent falak között, látható, hogy nem mondvacsinált vallásosság ez, hanem mélyről fakadó és Arad, ir veem bjiszroel lett, alig két évtized alatt.

Ahogy a hitközség fejlődik, úgy vele együtt épülnek ki intézményei is. Ezek közül elsősorban említendő a Talmud Tóra. A hitközség ingatlanán, a templom hatalmas udvarán épültek ezek az iskola termek, amelyek emellett, hogy minden modern higiénai kívánalmaknak megfelelnek, a legtradícióbb, legintenzívebb Tóratanulás hajléka. Néhány hónig Juda volt hitközségi elnök rakta te ennek a mintaintézménynek alapjait. Utóda az elnöki székben Wiesel Jenő és Scharfstein Jakab, továbbá Feinkuchen Izidor elnökhelyettes, akik szintén a legnagyobb ügyességgel és odaadással dolgoznak a zsidóság fennmaradásának legbiztosabb zálogán, a Talmud Tórán. Napról-napra fejlődik, virul és a legutóbbi Sabbosz Hagodajlkor volt a vizsga, amelyen a főrabbi, a hitközség vezetője és a tagok jelenlétében mutatták meg a szorgalmas fiuk, hogy mennyire haladtak tanulmányaikban. A tanulók nagyrésze kívülről tudta a tanult traktátust, amelyet nemcsak elmondottak, hanem meg is értették és látszott előadásukon, hogy a legjobb uton vannak oly irányban, hogy Talmud chochok-ká váljanak. Schreiber Joachim főrabbi a legjobb növendékeknek fejenként 500-500 lei ajándékot küldött megható szeretetteljes levelek kíséretében. A Talmud Tóra vezetője is tervbe vette, hogy ösztöndíjjal támogassa a legjobbakat az előmenetelükben kiváló produkáló tanulókat.

CONDOLJA MEG
MILY BOLDOGSÁG

kedvünk szerint járni
kelni, fájdalmak nélkül...

mily kellemes érzés az üde bőr és a hajlékony test. Mindez nagyon is egyszerűnek tűnik, ha megvan, hiszen ez a tökéletes egészség. Azonban nagyon sokan vannak, akiknek ez legnagyobb vágyuk...
Akar örülni az életnek? Védekezzen az intoxikáció állapotosságai ellen, mert ez a legtöbb megbetegedés eredeti okozója. Mi a belső intoxikáció? A húgysav, a húgysav (urea), a sók, az ételsav, az összes betegségek okozója, a felesleges zsíradékok, a szervezetben feleslegesen visszatartott élelmiszer-szájak, amelyek a legsúlyosabb zavarokat okozzák. Mindezeknek a szervezetből való eltávolítása természetes uton kellene lefolyjon, azonban a mai modern életformánk túlságosan gyorsított és ennek következtében az anyagcsere folyamat meglassul és stűkség van a gyökeres kezelésre. Ehhez a kezeléshez a legkiválóbb orvosprofesszorok URODONAL-t ajánlanak, amely egy elsőrendű terapeutikus készítmény és amelynek tökéletes hatása valószínűleg csodákat tesz a belső szervek egyensúlyának helyreállítására és megtartására.

NEHÁNY VÉLEMÉNY

Hosszú ideig óta használok az Urodonal-t, mert valójában betegségekben és artrilizmushoz szenvedek; ép most folytatom le egy háromszoros üvegből álló kurámot és kijelentem, hogy jól érzem magam... Értékesnek számítok gyógyszeremet, amely nagyon kellemes.

M. G. Paris.

Terapeutikus ellenőrzés szempontjából közlöm, hogy 45 éves feleségem, aki arcszájában szenved, Urodonal-lal lett kezelve, megjegyzem, hogy a betegség örökös természetű, mert feleségem Edes Atyja is szenvedett e bajban. Az Urodonal kezelés folytán a nagyon erős és gyakori rohamokkal jelentkező fájdalmak, pár hónap óta megszűntek. Dacára annak, hogy tekintettel a betegség családi eredetére a tökéletes gyógyulásban nem bíztam, úgy intézkedtem, hogy feleségem folytassa a havi egy üvegből álló Urodonal kúrát, hogy a húgysavat kiválassza és eltávolítsa. A továbbiakról értesíteni fogom.

bisom, úgy intézkedtem, hogy feleségem folytassa a havi egy üvegből álló Urodonal kúrát, hogy a húgysavat kiválassza és eltávolítsa. A továbbiakról értesíteni fogom.

URODONAL

Megfiatalítja szervezetet. És megóvja a betegségek
Kapható: Gyógyszeráránban és Drogériákban

CHATELAIN KÉSZÍTMÉNY CHATELAIN MEGBÍZHATÓ MÁRKA

De nem feledkeznek meg a hitközség aról sem, hogy más irányban is mintaszerű intézményekkel gyarapítsa az aradi vallásos zsidóság további fejlődés útját. Így nemrégiben megkezdtek az új rituális fürdő építését. A legnagyobb csendben, de emellett a legnagyobb áldozatkészséggel fogtak hozzá a nemrégiben vásárolt telken a zsidó vallási élet létalapját jelentő fürdő felépítéséhez, amely valószínűleg a nyár folyamán fel is épül és meg is kezdi áldásos működését. Akkor megemlékszünk majd róla bővebben. Kétségtelen, hogy az aradi orth. hitközség szakszerű áldozatkész vezetőséggel rendelkezik, akik rövid idő alatt bámulatosan sokat és nagyot tudtak alkotni a zsidó intézmények és a zsidó fennmaradás és konzerválás érdekében. Munkájukban azonban nem nélkülözik az aradi zsidóság minden rétegének támogatását. Természetesen hű vezetőjük Schreiber Joachim főrabbi, aki minden tekintetben hivatása magaslátán áll. Talmud Tóra vezetősége különben a következőkből áll: elnök: Schreiber Joachim főrabbi, gondnokok: Habersfeld Jakab és Engel Milan, ellenőr: Farkas Márton, pénztáros: Moskovits Ábrahám.

Április 25-én, vasárnap volt az új rituális fürdő alapkövetétele ünnepélyes külsőségek között. Délelőtt 11 órakor volt az ünnepség, amelyen résztvett a hitközség csaknem valamennyi tagja. Scharfstein Jakab hitközségi elnök bevezető szavai után Schreiber Joachim főrabbi emelkedett hangú beszédben vázolta a rituális fürdő fontosságát és dicsérte a hitközség tagjait, főleg az előjáróságot, hogy

erejük megfeszítésével lehetővé tették a mai nehéz viszonyok között egy másfélmillió investíció megvalósítását. Az alapkövetétele alkalmából újabb 20.000 lei gyűlt össze a nemes célra. Az agilis elnökön kívül Pollák Endre hitk. ellenőr és Wurzel Salamon pénztáros vettek részt a többi előjárósági tagokkal együtt. Az ünnepély anyagi sikerét Berger Salamon, Hönig Miksa, Engel Milan és Moskovits Ábrahám segítették elő. Érdekes, hogy még iskolásgyermekek is odaadták zsebpénzüket, hogy legalább egy téglával hozzájáruljanak a szent célhoz.

— A timișoara-gyárvárosi ortodox hitközség április hó 25-én tartotta rendes évi közgyűlését a tagok rendkívüli érdeklődése mellett. Friedmann Ferenc elnök, aki immár 18 év óta áll a hitközség élén, hosszabb beszédben beszámolt a hitközség múltévi működéséről, fejlődéséről s gyarapodásáról, amit a közgyűlés egyhangulag és lelkesedéssel tudomásul vett. Ezután megejtették a választást, amely egyhangulag a következő tisztikart állította a hitközség élére: Gondnokok: Krieger Efraim, Schönbrunn Jakab, Weinberger Márk, Roth Arnold, pénztáros Abrahamsohn Leó, ellenőr Pinkesz Antal, gazda Fried Ignác. Képviselőtestület: Neustadt Adolf, Hoch József, Kohn Hugó, Singer Hermann, Pinkesz Dávid, Kaufheil Vilmos, Reich Naftali, Grünberger H. B., Stern Melech, Teszler Ignác, Grünberger Hermann, Schönbrunn Fülöp, Rosenberg Jakab, Kupferstich Dezső, Grünberger Dávid, Fogel Bernát, Simon Bezalel, Fischer Mór. Talmud-tóra elnök: Menzler Ede, alelnök Rosenberg Mózes.

Hét-ről-hét-re

Athén. György görög király a prevazai és jannai hitközségek vezetőit magas kitüntetésben részesítette. Nemrégiben a király meglátogatta ezeket a helyeket, ahol rendkívül szívélyes fogadtatásban volt része.

Kaunas. A kaunasi (kovnoi) egyetem jogi fakultása elhatározta, hogy prof. Jabulaitis dékán jubileuma alkalmából kiadja művét, amely a litván zsidók 17. és 18. századbeli parlamentjéről szól. A munka főleg a Waad Arba Arcot szinodusának történetével foglalkozik.

New-York. A cionista munkáspártok egy nagy-szabású pészachünnepet rendeztek, — amelyen 2000 ember vett részt. Ez alkalommal 25.000 dollárt gyűjtöttek a palesztinai munkásság javára.

Wien. A „Paulus-Werk” kiadásában az utóbbi időben számos broszúra jelent meg, a zsidók elleni antiszemitizmust elítélve és lapjában az „Erfüllung”-ban is zsidóbarát kijelentéseket tett. Ezt a hitleri rezsim katolikus ellenes magatartásának lehet betudni.

Budapest. A kultuszminiszteriumi államtitkár, dr. Nagy Tasnádi András meglátogatta a pesti zsidó hitközség és Szentegyetem intézményeit, így az iskolákat, árvaházakat és aggokházát, kórházat stb. és a legnagyobb meglepődését fejezte ki a példás rend és áldozatkészség felett, amelyet ott tapasztalt.

Washington. Harold Jacobi, az United Palestine Appeal vezetője, aki Londonban résztvett a segélyszervezetek konferenciáján, háromhetes tanulmány-utrá indult az európai kontinensen, hogy részletesen tanulmányozza a zsidóság jelenlegi helyzetét. Útja során kijelentette, hogy az amerikai zsidóság ma még inkább mint valaha, tudatában van annak, hogy segítsen a közép és kelet-európai nyomorgó zsidó tömegeken. Bizonyos, hogy a Joint is fokozottabb mértékben eleget fog tenni kötelezettségének. Harold Jacobi ama reményének is kifejezést adott, hogy azokat a nemcionista köröket is meglehet most kapni a palesztinai munkához, akik eddig távol tartották magukat a munkától.

Budapest. Vészi András 20 éves vésnök megnyerte egy prózai munkájával az 1200 pengős Miksa Kálmán díjat, 164 pályázó közül. Az „Ujság” megszerezte a regény kiadási és közlési jogát. A regény egy inas karrierjét írja meg, amíg eljut az érvényesülés csúcsára.

Wien. A napokban halt meg 92 éves korában a pécsi egyetem volt tanára, prof. dr. Samuel Klein, aki uttorója volt a szem-gyógyászatnak. Az idők folyamán több mint ötezer hályogoperációt végzett el és a szemgyógyászatról írott orvosi munkája az orvostudomány standardművei közé tartozik.

Lodz. A városi tanács nemzeti demokrata frakciója azt az indítványt tette, hogy valamennyi városi tisztviselőt, akik zsidó származásúak, bocsássanak el és egyetlen zsidótól se fogadjanak el szállításokat és ajánlatokat. A tanács elutasította az indítványt, mert az alkotmányellenes. Minden lengyel állampolgárnak joga van állások betöltésére és szállításokra.

Sauerbrunn (Burgenland-Austria). A néhány hónappal ezelőtt elhunyt és közszerepben álló zsidó orvosnak emlékére a városi tanács elhatározta, hogy egyik utcáját „Medicinalrat Dr Sigmund Hoffman”-nak nevezi el.

London. Az angol alsóház konferencia-termében Colonel Josiah Wedgwood elnöklétével ülést tartott a Pro Palestina komité, amelyen résztvettek a parlament cionizmussal szimpatizáló tagjai. Lady Reading hosszabb előadásban ismertette utibenvomásait, amelyet legutóbbi palesztinai útján szerzett.

Bagdad. Két syriai arab újság azt a hírt közli, hogy zsidók összeesküdtek a jeruzsálemi mufti elpusztítására, azonban a rendőrség idejekorán felfedezte a merénylőtervet. A tiberiasi Pica-vezető, a haifai zsidó alpolgármester állítólag három cserkészét bérelték fel és azt ígérték nekik, hogy amennyiben sikerül, kétezer fontot kapnak ajándékkul. Természetesen az egész hír koholmány és csak arab agitátorok terjesztik a hírt, hogy ezzel a zsidók elleni hangulatot fokozzák.

Kaunas. A Keren Hajjesod gyűlésén Leib Jaffe referátumát megzavarták a betáriumok. A tumultus folytán a rendőrség a gyűlést nem engedte folytatni. A Palesztinahivatal ablakait betörték.

— A WIZSNITZI REBBE JAHRZEIT-JA. Szívan 2-án, május 12-én, szerdán lesz Hager Izraelnek, a wizsnitzi caddiknak első halálozási évfordulója. A Jahrzeit-ra rendkívül sokan fognak Oradeára érkezni, hogy meglátogassák az elhunyt nagy férfiú sírját. A hírek szerint nem csupán az ország területéről, hanem Csehszlovákiából is sokszázan fognak jönni, határátlépéssel, amelyet a csehszlovákiai hatóságok máskor is különös előzékenységgel bocsájtanak a zsidók rendelkezésére. Bizonyos, hogy az évfordulóra sokezen fognak odaözönlenni az ohél-hoz, amelyben a kiváló férfiú földi maradványai nyugszanak.

— A zsidók kiszorítása a csehszlovákiai német színpadról. A „Prager Tageblatt” írja, hogy a szudétanémetek pártja azon munkálkodik, hogy valamennyi csehszlovákiai német színpadról kiszorítsa a zsidó színészeket és zsidó szerzőket. Főleg a brünni színházban akarják ezt keresztülvinni, de Reichenbergben és Gabloncban is folyamatban van a szudétanémetek eme akciója. A lapok a következőket írják erről: Két éve annak, hogy a német színpadok politikai vizekre eveztek. Komolyan veszélyeztetik a színpadok szabadságát. Új színházpártoló egyesületek alakultak, amelyet a szudétanémetek erősen pártolnak. Ezek befolyásolni akarják a színházak igazgatóságait a színészek és szindarabok megválogatásánál is. Ha pedig nem akar parizozni valamelyik, akkor bojkottálni akarják.

— ELJEGYZÉS. Grünberger Izidor, a timişoarai B. H. Hamizrachi elnöke és Hensler Irénke Satumare, jegyesek. (M. k. é. h.) — A timişoarai B. H. Hamizrachi ezuton kíván Mazl Tovot elnöknek, eljegyzése alkalmából.

— Az új csehszlovákiai büntetőtörvénykönyv. — Prága. A most elkészített büntetőtörvénykönyv a következőket határozza a nyilvános tüntetésekről és egy nemzet megsértéséről. „Aki nyilvánosság előtt erőszakot, vagy ellenséges magatartást tanusít, egyes néprtegeket nemzetisége, vallása, faja, nyelve miatt izgatja a többi embertársait, egy hónaptól egy évig terjedő börtönnel büntethető. Aki terjesztésre alkalmas nyomtatványban, vagy gyűléseken egy nemzetiséget vagy nyelvet meggyaláz olyannyira, hogy nyilvános botrányt okoz, valamint a köztársaság rendjét veszélyezteti, nyolc naptól hat hónapig terjedő fogházzal büntethető.

A COLONIAL OFFICE TÁRGYAL AZ ARAB URALKODÓKKAL? Jeruzsálem. A „Falastin” azt a szenzációs értesülést közli, mely szerint az iraki, egyiptomi, syriai és transzjordániai arab vezető körökkel tárgyalást folytat a Palesztina-kérdés megoldását illetően. Egyiptom és Transzjordánia már elküldték válaszukat Londonba, míg az iraki kormány most tárgyal a szöveg felett, amelyet az angol fővárosba továbbítanak. Syria kormánya pedig a legszigorubb semlegességet fogadta meg Palesztina ügyében és nem is válaszol a Colonial Office kérdésére. Arab nacionalista körök nagyon csalódottak, amiért az iraki külügyminiszter nem látogatta meg Palesztinát. A koronázásra ment Londonba és úgy volt, hogy előbb kiszáll Jeruzsálemben, de nem tette, mert jobbnak látta bele nem avatkozni a palesztinai ügyekbe. Főleg a mufti pártban nagy a csalódás, mert az iraki vendégek számára nagyszabású fogadtatást készítettek elő.

— A karlsbadi népnevelési egyesület — írja. — Prága. A karlsbadi népnevelési egyesület évi gyűlésén a két zsidó tagot törölték a vezetőség sorából. Emellett két alapító tagról van szó, aki közül az egyik különösen politikamentes magatartást tanusít és Karlsbad határain túl is ismert zenepedagógus s akinek nagy érdemei vannak a szervezés körül. A körülbelül 500 tagot számláló egyesület eddig teljesen politikamentesen működött. A választás eredményeképpen a zsidó tagok korporative kiléptek az egyesületből.

TIPOGRAFIA SONNENFELD ORADEA.

AZ UDVARIAS ROTHSCHILD.

Egy ismert gróf egyszer kuszált pénzügyei rendezése céljából felkereste Rothschildot, aki munkájából fel se nézve így szólt:
— Tessék helyet foglalni.
— De uram, — szólt a gróf indignálódva — X. Y. gróf vagyok.
— Ezer bocsánat, gróf ur — szólt Rothschild — akkor tessék talán két helyet foglalni.

RADIÓ LAMPA NÉLKÜL.

Egyik fiatal barátunk bemegy a rádióüzletbe és így szól:
— Kérek egy négylámpás rádiót, de jó lenne lámpák nélkül is.
— De kérem, — mondja a segéd — lámpák nélkül a rádió nem szól.
— Az nem baj. Születésnap ajándékkul veszem egy süket nagybácsinnak.

ALLÁS ...

Egy fiatalember beállít a cégfőnökhöz és félén hangon megkérdi:
— Kérem szépen, nem kaphatnék valami állást?
— Sajnos, nem. Épp tegnap küldtem el egy tisztviselőt, akinek nem volt semmi dolga.
— Kérem szépen, — szólt a fiatalember, — nem kaphatnám meg az ő állását?

BIZONYÍTÉK.

Reb Nochem meglátogatta üzletében Reb Jankelt és megkérdi tőle:
— Na, hogy megy az üzlet?
— Remekül, — feleli Reb Jankel — épp tegnap kaptam egy ötvézezer lejes rendelést.
— Egy ötvézezer lejes rendelést — szisszen felel Reb Nochem — azt én nem hiszem.
Ebben a percben betoppan a portás és egy levelet hoz. Reb Jankel felbontja a levelet és diadalmasan odatartja Reb Nochem orra alá:
— Nem hiszed? Épp itt jön a levél, amelyikben stornirozzák.

ZENÉSZEK ...

A rekruták bevonulnak, az őrmester sorba állítja őket és megkérdi:
— Van-e maguk közt zenész? Aki zenész, az lépjen elő.
Négyen előlépnek.
— Maguk zenészek?
— Igen.
— Na akkor jöjjenek utánam, maguk fogják átszállítani az ezredes ur zongoráját.

LOGIKA.

Volt egyszer egy vak koldus, aki annyit koldult össze, hogy a végén házat és birtokot vásárolt. Mielőtt meghalt, szétosztotta a vagyonát erős és egészséges gyermekei között, ellenben a legkisebb fiának, aki vak volt, nem hagyott semmit.
Az emberek ezen nagyon csodálkoztak és megkérdezték, mi az oka ennek a furcsa intézkedésnek.
— Nézzétek, — mondta — ez a fiú színlén vak mint én, az emberek bizonyára meg fognak könyörülni rajta és segíteni fogják, de ki könyörül majd meg az egészséges gyermekem?

FÉLREÉRTÉS ...

A gyűlölt német politikus repülőgépe a város felett kering. Két zsidó nézi és az egyik lelkesen kiáltja:
— Schau, schau, wie herrlich das Flugzeug fliehet.
— Bist du mesüge, — mondja a másik — wie kannst du sein Flugzeug so loben?
— Ich lob? Ich verschrei.

KIS PARBESZÉD A MESUMEDEK KÖZÜTT.

— Igaz, hogy kikeresztelkedtél?
— Igaz.
— Miért?
— Csak úgy adták hozzám a feleségemet.
— Ugy tudom, zsidó lányt vettél el.
— No igen, de egy zsidó már nem volt nekik elég előkelő.

MIÉRT ESKUSZIK A HŐSÖK TEMPLOMABAN.

A budapesti Hősök temploma előtt áll két zsidó és egy esküőfi felvonulást néznek.
— Te, — kérdi az egyik, mikor meglátja a pölegényt — miért esküszik ez a Hősök templomában?
Mire a másik:
— Láttad az anyósát?